

Proics Lilla

A/t*: út, félre

ION LUCA CARAGIALE – PARTI NAGY LAJOS: KARNEBÁL

A történetet Iordache, a borbélysegéd (Kelemen József) vezeti fel, amint a gatyájából menekülő élősködőt ravasz hajszával *A sevillai borbély* közkedvelt dallamára próbálja elkapni. Ez Figaróra emlékeztet, aki ügyeskedve házasságba segít egy szerelmet – itt azonban hamar kiderül, hogy ellenkezőleg. Nae, a város széli „fodrászéria” mestere tétován szabadulni próbál megunt szeretőjétől (Mița) egy újabb nőcske (Didina) kedvéért. Mindkét nőnek van „kapcsolatja”; ezek – ki-ki a maga módján – nyomába erednek a konkurenciának. A borbélysegéd a fenekedő férjeket okosan fogdába juttatja, ahonnan aztán a borbély hozza ki őket, és aki ilyen kegyes volt velük, az gyanún felül áll, legalábbis az illem így diktálja. A darabban szó sincs arról, hogy lenni, vagy ellenkezőleg (hogy Parti Nagy Lajos átíratának egyik ellenállhatatlan fordulatával éljek vissza), mert ez a darab úgy szól rólunk, ahogy a legtöbb napunk – amikor nem találjuk az élet értelmét, mert nem is keressük.

Márton Eszter (Mița Baston)
és Kelemen József (Iordache)

Znamenák István (Iancu Pompon),
Hunyadkürti György (Nache
Razachescu), Márton Eszter
és Sarkadi Kiss János
(Adóhivatali gyakornok)

*Aperte – mondják időnként Parti Nagy Lajos nyelvén a szereplők –, a francia színházi „félre” kifejezést affektálva.

Az alumínium hullámlemezből készült ajtóban üveg helyett újsággal gondosan letapétázott karton – a nyitva/zárva táblát belül használják (mert játékos az egész) –, tetszőleges korú hajszárító burák, tükrök,

székek, a sarokban egy vaskályha, ütött-kopott „lavoár” és méretes agancs a falon – hogy egyesek alkalomadtán belekapaszzkodhassanak, vagy alaposan szembenézhesenek vele. Kaposváron kevesen tudhatják, milyen lehetett a XIX. századi multikulturális bukaresti külváros, de ez amúgy is passzé: csak érdekes sorminta a történet körül (amely azért idézheti a hetvenes évek végén Kaposvár belvárosába kapaszkodó fodrászatokat is), mindenesetre az előadás létrehívói sokat érzékeltetnek abból az ismeretlen világból az örületesnek hangzó zenéssel. A fodrászat a szépség egyik megindítóan hétköznapi helyszíne. Ez a szépség mindenekelőtt nyelvi – a néző óhatatlanul belezuhan a szövegbe. Parti Nagy Lajos korunk legízesebben mímelő *melozamatikus*a. A darab „effektív” világát a szöveg teremti, a színészek fürdőznek is benne. A *hurkabutik* szót mély érzéssel ejtik – a mögöttes tartalmat a színháztól száz méterre sorakozó műintézmények szolgáltatathatják a piacon. A mindenkori kaposvári dramaturgok (ezúttal Ari Nagy Barbara, minden bizonnyal **Eörsi**

István nyomdokain) számos írott darab színre állításának finomságaira ott lelhetnek rá.

Az alaphelyzetet a darab rafinéristája, Caragiale Pampon (Znamenák István) megjelenésével (aki azért jött, hogy megbizonyosodjon Didinája hűtlensége felől) és a bőszű felcserrel és borbélysegéddel való fecsergésével adja tudtunkra. A két színész vérbő komédiázása finom „játék”: a borbélysegéd rutinosan megborotválja a vendéget, de figyelmét Pampon szándékai kiderítésének és félrevezetésének szenteli, és Pampon olyan csodálkozva huppan a székbe, mint aki tényleg nem is sejtí, mi történik vele. Ha nem húzná az egyik lábát, Kelemen József Iordachéja gyanúsán partiképes lenne – egy ilyen *cinktányéros* cudar világban miért is ne – például a megunt Mițăhoz, ha Márton Eszter eléggé hús-vér volna ehhez. Ahhoz, hogy jó színésznő, nem fér kétség, mert amikor Pamponnal a test anyaga egy pillanatra megszállja őket, néhány mozdulattal megmutatják, milyen szép is tud lenni az ideális kort és dekákat meghaladó élet. Ez a sanzonos életélvező érzés vezeti Sarkadi Kiss János adóhivatali gyakornokját, a mindig mellékszereplő kisembert, aki majd a *karnebálban* Didinát (Urbanovits Krisztina) – a szembejövő, tehát a létező legjobb nőt – hat rum után több ízben sután leszólítja. Ahogy a pillanatnyi boldogságot felvillantja: színház. S ahogy az első felvonásban fogfájósan meséli a borbélysegédnek az életét, hogy textilbiznisszel borogatja a jövedelmét bazárilag, mert a hivatalban gyakornokként „nincs fizetés, de nincs levonás sem”. A komédia mulattat, ha a színészek eléggé figyelnek egymásra és a játékra. Cracanel (Hunyadkürti György) minden pillanatban visszafogja gyötrő kétségeit, szavai helyzethez illő alkalmasságát egyenként megvizsgálja. És amikor végleg kiderül, hogy a „vén trotil” nem más, mint ő, akkor sem robban, csak magában buffog. Könnyed humorával megszeli a figura buta faragatlanságát.

A kulcsfiguráról – Nae, a borbély (Gere Dénes) – a *karnebálban* nehéz volt nem észrevenni, hogy nem elég könnyed. A nőkel való jelenetek kínosan megoldatlanok, mert nincs meg a hihető és játszható viszony: a nők nem elég kikapósok, harsányak, a borbély nem elég ingatag, és különösen terheli az önirónia, a játék és életkedv hiánya.

A stúdió tere – hogy a néző tényleg a fodrászéria levegőjét szívja be – nagyszerű, de ide csak bezsúfolni lehet a mulatozókat és a zenekart. A véletlenszerűen előbukkanó, majd ugyanígy eltűnő tömeget jellemzőerő nélkül a háttérben ugráló színészek, illetve az éppen alkalmas talpalatnyi helyre szoruló zenészek alkotják (akik egyébként becsülettel nyomják).

A történet végül nem fut ki sehova, tétován nézünk, hogy akkor mi is lesz ezután.

**ION LUCA CARAGIALE:
KARNEBÁL
(Csíky Gergely Színház, Kaposvár)**

Réz Pál fordítása nyomán írta Parti Nagy Lajos. **Dramaturg:** Ari Nagy Barbara. **Díszlet-jelmez:** Fodor Viola m. v. **Zenei munkatárs:** Rusznyák Gábor. **Rendező:** Réthly Attila.

Szereplők: Gere Dénes Ákos f. h, Znamenák István, Hunyadkürti György, Sarkadi Kiss János, Kelemen József, Márton Eszter, Urbanovits Krisztina, Lugosi György, Szvath Tamás, Németh Fruzsina, valamint álarcosok, bálozók és zenészek.

Klencsár Gábor felvételei